

I denna handledning ges förslag på hur materialet Bedömarträning inför ämnesproven i årskurs 6 kan användas. Handledningen kan fungera som utgångspunkt för planering av studiedagar, lärarlagsträffar eller ämneslagsmöten men också som stöd för enskilda lärare. Här presenteras några sätt att arbeta med de olika delarna av materialet, ofta i form av konkreta uppgifter.

Först presenteras hur materialet kan användas utifrån ett teoretiskt kunskapsperspektiv. Därefter följer förslag på hur elevmaterialet och filmen "Kollegialt samtal" kan användas. Sist ges förslag på hur en hel studiedag skulle kunna anordnas med materialet som utgångspunkt.

I. Elevers läs- och skrivutveckling – ett teoretiskt kunskapsperspektiv

Läs texten Elevers läs- och skrivutveckling – mellanåren. Se också den filmade föreläsningen som komplement. Diskutera utifrån nedanstående:

- Läs sidorna 2–3. Välj ett (eller flera) citat som du tycker är särskilt intressant från dessa sidor. Motivera varför du valt detta/dessa citat!
- På sidorna 7–9 i Elevers läs- och skrivutveckling – mellanåren belyses textmängder och ämnesspråk. Diskutera hur undervisningen kan läggas upp för att alla elever ska kunna tillgodogöra sig innehållet i de texter de möter.
- På sidan 13 konstateras att den svenska skolan verkar stödja eleverna att utveckla en grundläggande läsförmåga men att eleverna inte får samma stöd att utveckla en mer avancerad förmåga. Diskutera med utgångspunkt i sidorna 11–13 hur undervisningen kan utformas för att eleverna ska utveckla sin läsförmåga till högre nivåer.
- På sidorna 20–21 i texten sammanfattas skrivartekniker och stavningstekniker. Diskutera hur dessa tekniker skulle kunna användas med era elever.
- På sidan 23 i texten listas ett antal frågor att ta hänsyn till vid bedömning av elevers skrivande. Diskutera frågorna.
- På sidorna 24–25 i texten berörs andraspråkselevers texter. Diskutera bedömning av andraspråkselevers texter om ni har erfarenhet av det. Jämför gärna kunskapskraven i svenska och svenska som andraspråk vad gäller skrivande med utgångspunkt i texten på sidorna 24–25.

ter om ni har erfarenhet av det. Jämför gärna kunskapskraven i svenska och svenska som andraspråk vad gäller skrivande med utgångspunkt i texten på sidorna 24–25.

- Skriv i några minuter ner tankar som väckts under webb-föreläsningen. Läs upp och diskutera med varandra!
- Hur kan du i din undervisning använda det du lärt dig från den teoretiska texten och webbföreläsningen?

Fördjupa dina kunskaper om elevers språkutveckling

Diskutera nedanstående frågor med hjälp av texten Elevers läs- och skrivutveckling – mellanåren och den filmade webbföreläsningen.

- På sidan 2 beskriver Liberg hur viktigt det är att kunna reflektera över hur läsandet och skrivandet går till och veta vilka strategier läsaren använder för att utveckla ett hållbart läsande och skrivande. Fundera över vad detta innebär för dig i din undervisning i relation till vad som sägs om strategier i kursplanerna och kommentarmaterialen i svenska och svenska som andraspråk.
- Texten Elevers läs- och skrivutveckling – mellanåren belyser elevers flerspråkighet ur olika perspektiv. Diskutera vilken betydelse dessa perspektiv har för undervisningen i en flerspråkig grupp.
- Diskutera figuren på sidan 4 i texten Elevers läs- och skrivutveckling – mellanåren. Vad innebär de olika aspekterna för planeringen av undervisningen för dig och ditt arbetslag? Jämför gärna med Skolverkets publikation Allmänna råd för planering och genomförande av undervisningen.

II. Bedömning av elevlösningar

Bedömarträningsmaterialet innehåller elevlösningar av två muntliga uppgifter, två läsförståelsetexter med frågor och två skrivuppgifter. Här följer förslag till hur lärare kan arbeta med de olika delarna.

Bedömning av elevers muntliga förmåga – förslag till arbetsgång

- Skriv ut bedömningsmatrisen för muntlig uppgift i årskurs 6 för svenska och svenska som andraspråk.
- Lyssna på de inspelade elevredogörelserna och elevsamtalen och gör en bedömning utifrån matriserna. Två av eleverna medverkar med både redogörelse och samtal. För dem kan en helhetsbedömning göras.
- Jämför er bedömning med materialets kommentarer.
- Använd bedömningsmatriserna för muntlig uppgift, svenska och/eller svenska som andraspråk när dina elever framträder med redogörelser av olika slag eller övar på strukturerade samtal. Beskriv vad eleverna kan, vad de behöver utveckla och hur detta ska göras.

Bedömning av läsförståelse – förslag till arbetsgång

- Skriv ut de två texterna till läsförståelsen: "WoW – det är scouting" och utdraget ur Cirkusflickan.
- Textutdraget ur Cirkusflickan behöver en kort introduktion innan eleverna får läsa texten och svara på frågorna. Berätta att handlingen utspelar sig i Stockholm i början på 1900-talet. Förklara orden: kautschukbarn (någon som är mycket vig och böjlig/gymnastisk), droska, bryggarehäst, gränd, fiskmånglerska och bropelare.
- Låt eleverna läsa texterna och svara på frågorna. Det är naturligtvis fullt möjligt att arbeta med en text i taget. Eftersom det är ca 10 frågor till varje text kan det vara klokt att dela upp arbetet. Bedöm och poängsätt elevernas svar med hjälp av materialets svarskrav, exempel på elevsvar och kommentarer. När eleverna har läst båda texterna och svarat på alla frågorna är det möjligt att få en relativt god uppfattning om elevens läsförmåga.
- Arbeta läsprocessinriktat med texterna. Gå igenom texter, frågor och svarskrav. En idé kan vara att prata om varför vissa frågor är svårare än andra. Det kan

till exempel bero på att den information som eleverna behöver för att kunna svara på frågan finns på olika ställen i texten. Diskutera också olika frågeformuleringar och hur eleverna kan ha hjälp av att läsa frågan noga. Vad betyder till exempel "Svara utförligt" och "Ange två skäl"?

- Man kan också tänka sig ett upplägg där elevlösningarna diskuteras i lärarlaget och de egna bedömningarna jämförs med bedömarträningsmaterialets.

Bedömning av skrivförmåga – förslag till arbetsgång

Förslaget till arbetsgång är inriktat på att lärare gör denna bedömning i form av sambedömning.

- Granska elevlösningarna för en skrivuppgift i taget. Bedöm och betygsätt dem utifrån bedömningsmatriserna för berättande texter eller bedömningsmatriserna för instruerande texter
- Jämför de egna bedömningarna med kollegornas.
- Väg ihop alla synpunkter och kom fram till en slutlig bedömning för varje elevtext.
- Jämför de egna bedömningarna med bedömarträningsmaterialets textkommentarer.
- Reflektera kring bedömningarna och jämför er diskussion om de berättande texterna med lärarnas samtal i filmen "Kollegialt samtal".
- Använd skrivuppgifterna i materialet och låt dina elever skriva egna berättande och instruerande texter. Bedöm texterna enligt respektive matris. Redogör för vad eleverna kan, vad de behöver utveckla och hur detta ska göras.

Det kollegiala samtalet – förslag till arbetsgång

- Skriv ut de berättande elevlösningarna 1–3 under elevtexter. Studera dem innan ni ser filmen "Kollegialt samtal".
- Se filmen "Kollegialt samtal". Lyssna på lärarnas sambedömning.
- Skriv ut till exempel elevtexten "En otrolig dag". Läs den och samtala om textens förtjänster och eventuella svagheter tillsammans. Bedöm texten utifrån "Bedömningsmatris för skrivuppgifter i årskurs 6, berättande text, sv" och formulera en framåtsyftande text som talar om vad eleven kan utveckla. Fundera samtidigt över vad undervisningen behöver innehålla för att eleven ska komma vidare i sin skrivutveckling.

III. Förslag på upplägg av studiedag eller annan fortbildningsinsats

Många lärare är intresserade av fortbildning inom bedömning, inte minst när det gäller årskurs 6 där betyg sätts för första gången läsåret 2012/2013. Bedömarträning inför ämnesproven i årskurs 6 kan med fördel användas vid studiedagar eller av ämnes- eller arbetslag vid arbete i ämnesgrupper eller arbetslagsträffar.

Förberedelse

En förberedelse kan vara att deltagarna, före fortbildningstillfället, har läst professor Caroline Libergs text Elevers läs- och skrivutveckling – mellanåren och fört anteckningar som tas med.

Genomförande

Se och lyssna på föreläsningen tillsammans och arbeta med några av de frågeställningar som finns angivna ovan.

Läs de berättande elevlösningarna 1–3 var och en för sig (dessa kan skrivas ut i förväg) och bedöm texterna, gärna med hjälp av matriserna. Titta sedan på filmen "Kollegialt samtal".

Jämför era bedömningar med materialets kommentarer. Försök komma fram till en gemensam bedömning. Sammanfatta genom att diskutera vilka konsekvenser ett gemensamt bedömningsarbete får för undervisningens innehåll och arbetssätt.

Litteraturtips

Allmänna råd för planering och genomförande av undervisningen. 2011. Stockholm: Skolverket.

Chambers, Aidan, 1998: Böcker inom oss – Om boksamtal. Stockholm: Rabén & Sjögren.

Garne, Birgitta, 2010: Elever skriver. Om skrivande, skrivundervisning och elevers texter. Lund: Studentlitteratur.

Flyman Mattsson, Anna & Håkansson, Gisela, 2011: Bedömning av svenska som andraspråk. En analysmodell baserad på grammatiska utvecklingsstadier. Lund: Studentlitteratur.

Kommentarmaterial till kunskapskraven i svenska och svenska som andraspråk. 2012. Stockholm: Skolverket.

Kommentarmaterial till kursplanen i svenska. 2011. Stockholm: Skolverket.

Kommentarmaterial till kursplanen i svenska som andraspråk. 2011. Stockholm: Skolverket.

Kunskapsbedömning i skolan - praxis, begrepp, problem och möjligheter. 2011. Stockholm: Skolverket.

Liberg, Caroline, af Geijerstam, Åsa & Wiksten Folkeryd, Jenny, 2010: Utmana, utforska, utveckla. Om läs- och skrivprocessen i skolan. Lund: Studentlitteratur.

Palmér, Anne, 2010: Muntligt i klassrummet. Om tal, samtal och bedömning. Lund: Studentlitteratur.

Palmér, Anne & Östlund-Stjärnegårdh, Eva, 2005: Bedömning av elevtext. En modell för analys. Stockholm: Natur och Kultur.

Länktips

www.natprov.nordiska.uu.se

Nya Språket lyfter!

Språket på väg

Kommentarmaterial till kursplanen i svenska

Kommentarmaterial till kursplanen i svenska som andraspråk